

Jacob van Lennep bij 'Orde en Vlijt'

door Jaap van Gelderen

In september 1850 liet de gevierde schrijver, mr. Jacob van Lennep (1802-1868), een lang dichtstuk (29 pagina's) verschijnen, waarin hij kond gaf voortaan verschoond te willen blijven van uitnodigingen om op te treden als gastspreker. De populaire schrijver van historische romans liet op geestige wijze weten dat hij er niet meer aan begon! Hij had bij allerlei jubilerende genootschappen - al meer dan een kwart eeuw - luister bijgezet met op rijm gezette voordrachten. Voor hem was het wachtwoord: basta!

Op woensdagavond 13 november 1850 trad Van Lennep echter op met een 'voordragt' ter gelegenheid van de opening van de nieuwe comédie- & concertzaal in Kampen. Gold het hier een oude afspraak of had hij zich - tegen zijn zin - laten overhalen door de Kampenaren? Vond hij het leuk de stad na lange tijd weer te zien? Met zijn vriend en studiegenoot Dirk van Hogendorp had hij Kampen aangedaan op een lange voetreis door Nederland in het jaar 1823; in zijn *journal* had hij er verslag van gedaan. In de herberg waar de vrienden toentertijd de nacht doorbrachten waren zij bediend door 'een der bekoorlijksten vrouwen die ik immer gezien heb', de dochter van de herbergier. Het dagboek met het korte, maar interessante verslag over Kampen, is in 1942 uitgegeven. Uit de mond van een 'onbevallige juffer', de dochter van de vrederechter Kock, tekende Van Lennep ook enkele *Kamperstreeken* (wij zouden zeggen: *Kamper Uien*) op. Nostalgie - of was er nog een andere reden voor zijn aanwezigheid in november 1850 in Kampen?

Vrijwel zeker lag die reden in de maçonnieke sfeer. Van Lennep was sedert 1832 vrijmetselaar; hij was voorzittend meester van een van de belangrijkste loges, *Willem Frederik* in Amsterdam. De avond in Kampen was belegd ten voordele van de werkinrichting *Orde en Vlijt* uitgaande van de Kamper loge en Van Lennep was zeker een publiekstrekker naast de heren Belder uit Amsterdam en Fels uit Kampen. Hun voordrachten werden afgewisseld door 'wel-luidend koorgezang' (volgens het verslag in de *Kamper Courant* van zondag 17 november) en zoals te zien is op het hierbij afgebeelde programma dat afkomstig is uit het archief van Van Lennep zelf. Als we het blaadje met het programma erop omdraaien zien we dat er nog een aardige anecdote verbonden is aan zijn optreden in de nieuwe schouwburgzaal, een anecdote die Van Lennep het nageslacht kennelijk niet wilde onthouden. Er staat: 'Bij gelegenheid dat ik te Kampen las, werd mij het programma met de nevensgaande (echt Kamper) potlood vermaning op het spreekgestoelte voorgeworpen door den Kamper schoolmeester Hassink' (en in ander handschrift eronder:) 'Er gaan nieuwe lampen uit, zou UE. zich wat kunnen *bekorten*. Hassink'. Tableau! De gevierde dichter en romanschrijver, de uitgever van de werken van Vondel, de regentenzoon en landsadvocaat, de medebroeder in de vrijmetselarij die nóóit meer had willen optreden, wordt gekort in zijn tijd! De nieuwe gaslampen gaan een voor een uit! Zo beleefde Van Lennep zijn eigen Kamper Ui. En dan te bedenken dat het programma nóg zes onderdelen telde! De aanblik van een zaal vol Kamper schonen zal de pil wellicht verguld hebben voor de goede man.

Maar nu komt het. Een klein jaar later, op 5 september 1851, kreeg 'den Z:A: en Z:V:B: J. van Lennep, Eersten Groot-Opziener in het Groot Oosten der Nederlanden (...)' enz., van de loge *Le Profond Silence* in het Oosten van Kampen, een bul aangeboden waarin hij werd benoemd tot *Meester van Eer* en wel 'uit erkentelijkheid voor de belangrijke diensten haar bewezen'. Had men iets goed te maken?

Dit kleine opstel is gebaseerd op een onderzoek in het *Archief Van Lennep* dat bewaard wordt in het Gemeentearchief van Amsterdam. Het dichtstuk, getiteld: *Verontschuldiging, uitgesproken in verschillende Letterkundige Genootschappen, in het maatschappelijk jaar 1849-1850 door*

Mr. J. van Lennep, Amsterdam september 1850, is te vinden onder *Inventaris Van Lennep* nr.327; het dagboek onder nr.238; het programma onder nr.292 en de bul onder nr.482. Het dagboek werd uitgegeven door M. Elisabeth Kluit, *Nederland in den goeden ouden tijd zijnde het dagboek van hunnen reis te voet, per trekschuit en per diligence van Jacob van Lennep en zijn vriend Dirk van Hogendorp door de Noord-Nederlandsche provinciën in den jare 1823*. Utrecht 1942, over Kampen blz.137-140. Over de inwijding van de nieuwe schouwburgzaal zie men: Aletta Jong-schaap, 'Stadsgehoorzaal Kampen. De bouwhistorie', in *Kamper Almanak 1990*, 211-229, m.n. blz.229.

61

PROGRAMMA

VAN HET

AVONDONDERHOUD,

GEGEVEN BIJ GELEGENHEID DER INWIJDING VAN DE

NIEUWE COMEDIE- & CONCERTZAAL,

op Woensdag den 13 November 1850,

TEN VOORDEELE DER WERKINRICHTING.

ONDER DE ZINSPREUK :

ORDE EN VRIJTE.

Eerste Afdeling.

1. Ouverture, Wilhelmus per RUMMEL.
2. Inleiding, de Heer BRANDES.
3. Bundeslied van MOZART.
4. Voordragt, de Heer H. B. BELDER.
5. Echo aus Preciosa von WEBER.
6. Voordragt, de Heer Mr. J. VAN LENNEP.
7. Chor aus der Oper die Hugenoten.

Tweede Afdeling.

8. Overture 1 Uhr von HAENSEL.
9. Voordragt, de Heer J. J. FELS.
10. Nachtlid der Krieger von WREDE.
11. Voordragt, de Heer H. B. BELDER.
12. Marsch Polpouri.

Te Kampen bij K. VAN RULST.

X 5